

Janusz Czerwiński

Podstawy turystyki

Wydawnictwo
Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu

Wrocław–Poznań 2011

Komitet wydawniczy
prof. nadzw. dr hab. Władysław Balicki – przewodniczący
Grażyna Krasowska-Walczak – dyrektor Wydawnictwa WSB w Poznaniu
Andrzej Malecki – sekretarz redakcji Zeszytów Naukowych WSB w Poznaniu
dr Piotr Dawidziak
prof. nadzw. dr hab. Beata Filipiak
prof. nadzw. dr hab. inż. Tadeusz Leczykiewicz
prof. nadzw. dr hab. Ilona Romiszewska
prof. zw. dr hab. Janusz Sawczuk
prof. zw. dr hab. Stanisław Wykrętowicz

Recenzent
prof. zw. dr hab. Krzysztof R. Mazurski

Redakcja i korekta
Anna Stankiewicz

Redakcja techniczna i skład
Wiesława Mazurkiewicz

Projekt okładki
Jan Ślusarski

© Copyright by Janusz Czerwiński, 2011

ISBN 978-83-7205-294-0

Wydawnictwo
Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu
al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań
tel. 61 655 33 99, tel./faks 61 655 33 97
e-mail: wydawwsb@wsb.poznan.pl, dzialhandlowy@wsb.poznan.pl
<http://www.wydawnictwo.wsb.poznan.pl>

Druk i oprawa: ESUS Druk cyfrowy

Spis treści

Wstęp	9
1. Wprowadzenie do turystyki	13
1.1. Podstawowe pojęcia i definicje	13
1.2. Czas wolny: wypoczynek, rekreacja, turystyka	20
1.3. Gościnność w turystyce	24
1.4. Turystyka a krajoznawstwo	27
1.5. Turystyka w badaniach naukowych	29
1.6. Gospodarka turystyczna. Produkt turystyczny	33
2. Historia turystyki	38
2.1. Z dziejów turystyki w Europie i Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej	38
2.2. Z dziejów turystyki w Polsce	50
Okres prekursorski – do 1873 roku	52
Kształtowanie się ideowych i organizacyjnych podstaw turystyki w latach 1874–1918	54
Okres międzywojenny 1918–1939	59
Turystyka i krajoznawstwo w latach 1945–1989	64
Turystyka polska w okresie transformacji ustrojowych po 1989 roku	72
2.3. Z dziejów turystyki po śląskiej stronie Sudetów	77
Okres pionierski do wojen napoleońskich w początkach XIX wieku	77
Intensywny rozwój turystyki od połowy XIX wieku do wybuchu drugiej wojny światowej	78
Okres po 1945 roku	87
3. Rozwój turystyki	91
3.1. Uwarunkowania rozwoju turystyki	91
3.2. Walory turystyczne	93
3.3. Walory wypoczynkowo-zdrowotne	94
3.4. Walory poznawcze	96
3.5. Walory przyrodnicze	96
3.6. Walory kulturowe	100
3.7. Walory krajobrazowe	111

3.8. Walory specjalistyczne	112
3.9. Walory rozrywkowe	112
3.10. Atrakcyjność turystyczna	116
3.11. Waloryzacja turystyczna	124
4. Funkcje turystyki	126
4.1. Funkcja wypoczynkowa i zdrowotno-rekreacyjna	126
4.2. Funkcja poznawczo-edukacyjna	127
4.3. Funkcja wychowawcza	129
4.4. Funkcja ekonomiczna	129
4.5. Funkcja urbanizacyjna	131
5. Dysfunkcje i zagrożenia towarzyszące turystyce	133
6. Rodzaje i formy turystyki	147
6.1. Turystyka wypoczynkowa	151
6.1.1. Organizacja i formy wypoczynku	153
6.2. Agroturystyka	156
6.3. Turystyka morska	158
6.4. Turystyka wypoczynkowa na wodach śródlądowych	162
6.5. Turystyka leczniczo-uzdrowiskowa	164
6.6. Turystyka przyrodnicza, ekoturystyka i geoturystyka	167
6.7. Turystyka kulturowa	170
6.8. Turystyka pielgrzymkowa	171
6.9. Turystyka osób niepełnosprawnych	175
6.10. Turystyka biznesowa	177
6.11. Work & Travel	179
6.12. Turystyka weekendowa w miastach	180
6.12.1. Slow travel i cittaslow	181
6.12.2. Shopping mall	182
6.13. Turystyka kwalifikowana	183
6.13.1. Turystyka piesza	186
6.13.2. Turystyka narciarska	188
6.13.3. Jeździectwo i turystyka konna	191
6.13.4. Turystyka i rekreacja na wodach śródlądowych	193
6.13.5. Turystyka rowerowa	196
6.13.6. Turystyka motorowa	198
6.13.7. Turystyka żeglarska	200
6.13.8. Turystyka kempingowa i karawaning	201
6.13.9. Myślistwo i wędkarstwo	203
6.13.10. Tramping	205
6.13.11. Trekking	206
6.13.12. Surwiwal	207
6.13.13. Turystyka podwodna	207
6.13.14. Turystyka jaskiniowa	209

6.13.15. Safari	210
6.14. Niszowe rodzaje turystyki	211
6.14.1. Turystyka etniczna – turystyka sentymentalna	212
6.14.2. Turystyka kulinarna	212
6.14.3. Czarna turystyka	215
6.14.4. Turystyka medyczna	217
6.14.5. Party tourism i clubbing	217
6.14.6. Turystyka LGBT	218
6.14.7. Turystyka seksualna	218
6.15. Wiązane z turystyką formy rekreacji w otwartej przestrzeni	219
6.16. Turystyka wirtualna	221
7. Zagospodarowanie turystyczne	223
7.1. Baza noclegowa	225
Łóżka w pokojach	235
Wyżywienie	235
Pokoje hotelowe	236
Zatrudnienie w hotelach	237
7.2. Obiekty i urządzenia turystyczne i paraturystyczne	240
7.3. Transport i komunikacja w turystyce	241
7.3.1. Lądowe drogi i szlaki turystyczne	246
7.3.1.1. Szlaki kulturowe	252
7.3.1.2. Szlaki rowerowe	257
7.4. Chłonność i pojemność turystyczna	260
8. Regiony, miejscowości i ośrodki turystyczne	262
8.1. Turystyczne jednostki przestrzenne	262
8.2. Regiony turystyczne świata według Światowej Organizacji Turystyki	267
8.3. Regiony turystyczne, jednostki administracyjne i inne jednostki podziału terytorialnego Polski	268
8.3.1. Regiony turystyczne Dolnego Śląska w dotychczasowych wydzieleniach	272
8.3.1.1. Obszary i rejony turystyczne Dolnego Śląska według „Planu kierunkowego zagospodarowania turystycznego Polski”	274
8.3.1.2. Obszary, ośrodki i obiekty krajoznawcze województwa dolnośląskiego w „Planie kierunkowym zagospodarowania turystycznego Polski”	275
8.3.1.3. Regiony turystyczne województwa dolnośląskiego według „Strategii rozwoju turystyki dla województwa dolnośląskiego” i „Programu rozwoju turystyki dla województwa dolnośląskiego”	275
9. Turystyka na świecie	277
9.1. Ruch turystyczny	282

9.1.1. Uczestnictwo Polaków w turystyce	283
9.1.2. Miejsce Polski w turystyce europejskiej	284
9.2. Trendy w turystyce europejskiej i światowej	286
9.3. Turystyka wobec zmian klimatu	297
10. Organizacja turystyki w Polsce	300
10.1. Instytucje i organizacje turystyczne	300
10.2. Kształcenie kadr turystycznych	307
11. Źródła informacji o turystyce	309
11.1. Internet w turystyce, turystyka w Internecie	310
11.2. Przewodniki turystyczne	310
11.3. Czasopisma turystyczne i krajoznawcze w Polsce	313
12. Ważniejsze instytucje i organizacje turystyczne i paraturystyczne w Polsce	316
Aneks 1. Globalny kodeks etyki w turystyce	329
Aneks 2. Ważniejsze akty prawne dotyczące turystyki i rekreacji	336
Bibliografia	339